

Brancherapport

Industrie

Metaal

Markt, trends, ontwikkelingen en risico's

delta lloyd

Voorwoord

Beste relatie,

Een Amerikaanse kredietcrisis of niet; de MKB-ondernemers hebben in 2008 veel vertrouwen in het eigen bedrijf. Hun orderportefeuille is goed gevuld en de bedrijven hebben het afgelopen jaar duidelijk geïnvesteerd in de eigen winstgevendheid. Daarnaast neemt het MKB steeds meer verzekeringen af en is het een zeer adviesgevoelige markt.

Kortom, een bijzonder aantrekkelijke markt, die we samen met u willen benaderen. Maar het MKB bestaat uit tal van verschillende branches, met elk zijn eigen dynamiek en behoeften. Het is niet eenvoudig om daar snel zicht op te krijgen. Daarom hebben we onze uitgebreide kennis van het MKB overzichtelijk voor u gepresenteerd in een aantal brancherapporten.

Wie een klant bezoekt, wil immers goed voorbereid op pad. Met de brancherapporten heeft u direct overzicht in het reilen en zeilen van een branche. Wat zijn de omzetten? Hoeveel mensen zijn er werkzaam? Hoe conjunctuurgevoelig is de markt? We schetsen ook de trends en ontwikkelingen voor u. En uiteraard hebben wij op basis van dit alles een analyse gemaakt voor de risico's van een bedrijfstak. Met deze kennis komt u bij ieder adviesgesprek goed beslagen ten ijs.

Nu hebt u het brancherapport in uw handen voor de metaal. Onze analyse heeft aangetoond dat dáár een grote behoefte is aan verzekeringen. Op www.ddd.nl/mkb kunt u de rapporten digitaal vinden. In de loop van het jaar zijn meer brancherapporten te downloaden. Maak daar gebruik van.

Van harte hoop ik dat de brancherapporten u zullen helpen bij menig succesvol adviesgesprek.

Harry van der Zwan
Directeur Marketing & Verkoop

Mei 2008

Metaal

De markt

De metaalsector kent zogenaamde ‘verspanende bedrijven’ en constructiebedrijven. Verspanende bedrijven zijn metaalbewerkers. Constructiebedrijven maken een eindproduct met metalen onderdelen. Beide groepen bedrijven hebben soms zeer verschillende kenmerken. De kenmerken zijn over het algemeen terug te voeren op de verschillende activiteiten. Er zijn twee typen verspanende bedrijven. Bedrijven die primaire metaalbewerking uitvoeren en bedrijven die metalen halffabrikaten of eindproducten vervaardigen. In grote lijnen is de indeling dus als volgt:

- primaire metaalbewerkingactiviteiten
- vervaardiging van metalen halffabrikaten of eindproducten
- assemblage van metalen producten.

Figuur 1. Aantal metaalbedrijven verdeeld over subbranches en werknemersklassen (2006)

Subbranches	0 wns	1-5 wns	5-10 wns	10-20 wns	20-50 wns	50-100 wns	> 100 wns	Totaal wns
IJzer-, staal-, ferro-legeringindustrie	15	5	5	5	0	0	5	35
Gietijzeren en stalen buizenindustrie	10	5	5	5	5	0	5	35
Industrie eerste verwerking ijzer, staal	5	5	5	0	5	5	0	25
Non-ferrometaalindustrie	25	25	10	5	5	0	15	85
Metaalgieterijen	25	30	25	10	15	10	10	125
Constructie werkplaatsen; ramen-, deurenindustrie	535	530	285	350	320	100	50	2.170
Tankbouw; cv-ketel-, radiatorenindustrie	20	25	20	25	25	5	10	130
Stoomketelindustrie	0	0	0	0	5	0	5	10
Smeed-, pers-, stampbedrijven e.d.	160	120	75	60	55	20	15	505
Opp. behandeling; overige metaalbewerking	2.010	1.020	350	295	165	35	15	3.890
Bestek-, gereedschap-, sluitwerkindustrie	115	95	40	40	35	10	10	345
Overige metaalproductenindustrie	325	170	60	90	75	30	25	775
Totaal	3.245	2.030	880	885	710	215	165	8.130

Bron: CBS, maart 2007

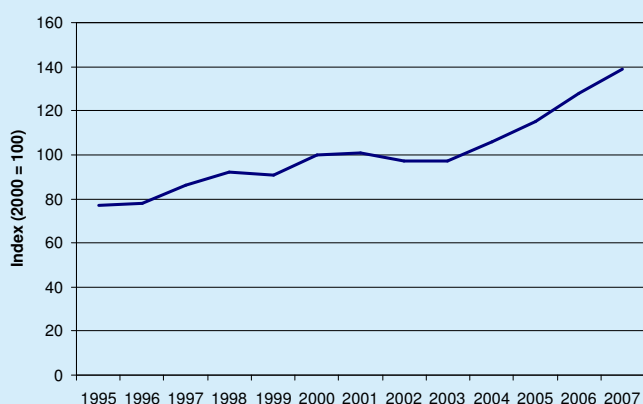
Figuur 1 laat de verdeling van metaalbedrijven zien naar type activiteiten en naar omvang van het aantal werknemers.

- De metaalbranche bestaat grotendeels uit toeleveranciers. Daarom is de branche afhankelijk van de economische situatie in andere sectoren. Met name de situatie in de industrie en bouw heeft veel invloed op de metaalbranche.
- De inkooprijzen van ruwe materialen zijn de laatste jaren fors gestegen. Dit vormt steeds vaker een probleem voor metaalbedrijven.
- De branche heeft hierop onder andere gereageerd door andere materialen (soms in combinatie met metaal) te gebruiken. Metaalbedrijven hebben daarom een bredere expertise nodig.
- Grote opdrachtgevers besteden activiteiten die niet tot hun kernprocessen horen steeds vaker uit. Dat biedt kansen aan kleine en middelgrote metaalbedrijven.
- De laatste tien jaar werd veel laagwaardige productie naar lagelonenlanden verplaatst. Die trend lijkt nu voorbij. Bedrijven zijn door schade en schande tot de conclusie gekomen dat produceren in lagelonenlanden niet eenvoudig is. Bovendien zijn veel Nederlandse bedrijven gespecialiseerd in hoogwaardige activiteiten in de keten. Productie elders ligt hierdoor niet voor de hand.
- Metaalbedrijven zagen de omzet de afgelopen periode flink groeien. Dit lijkt voor de komende periode minder vanzelfsprekend.
- Het personeel van metaalbedrijven is vaak relatief oud. Bedrijven zien zich genoodzaakt om nu of in de nabije toekomst geschikt nieuw personeel aan te trekken.

Feiten en cijfers

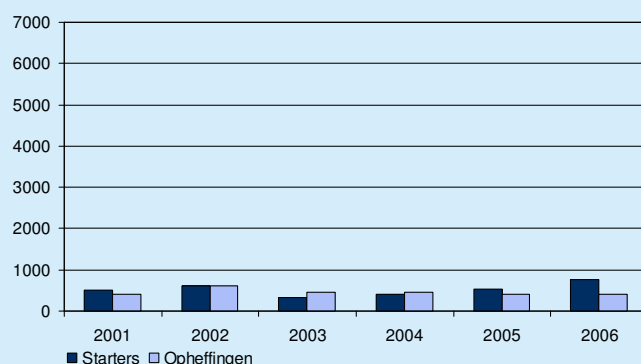
- De branche van metaalbedrijven bestaat uit ruim 8.000 bedrijven.
- Ruim 3.200 bedrijven zijn zogenaamde zelfstandigen zonder personeel, ofwel zzp'ers.
- De bedrijven met 1 tot 10 werknemers vormen met ongeveer 2.900 bedrijven een grote groep.
- Zo'n 2.000 metaalbedrijven hebben meer dan 10 werknemers in dienst.
- Deze grotere bedrijven leveren de grootste bijdrage aan de werkgelegenheid in de branche.
- De meeste metaalbedrijven houden zich bezig met metaalbewerking zoals oppervlaktebewerking.
- In 2006 telde de branche circa 765 starters.
- De gerealiseerde omzet in 2007 bedroeg circa € 28,2 miljard.

Figuur 2. Index omzetontwikkeling bij metaalbedrijven

Bron: CBS (trendlijn gebaseerd op jaarcijfers)

Figuur 3. Metaalbedrijven: aantal starters en opheffingen (2001-2006)

Bron: KvK

Figuur 2 laat de omzetontwikkeling zien in de metaalbranche in de periode 1995-2007.

De branche is enigszins conjunctuurgevoelig en kampt in economisch mindere tijden vaak met omzetzakkingen.

Er is stagnatie en daling van de omzet tussen 1998 en 1999 en tussen 2001 en 2003. In die laatste periode is dat direct terug te voeren op de toenmalige brede economische terugval. Opdrachtgevers hielden de hand op de knip, waardoor metaalbedrijven minder opdrachten kregen.

Na 2003 is de branche snel gegroeid. Dit kwam mede door de sterk groeiende vraag naar metaalproducten (vaak hardware voor infrastructuur) in opkomende economieën in het Verre Oosten en Oost-Europa en stijgende grondstofprijzen.

Het huidige groeitempo van de branche is zelfs nog hoger dan de groei tussen 1996 en 1998. Voor de komende jaren wordt echter een groeivertraging verwacht. In totaal werd in 2007 ongeveer € 28,2 miljard omzet gerealiseerd.

De metaalsector is een branche met een relatief beperkte bedrijfsdynamiek. Er zijn ruim 700 starters. Het aantal starters is in de laatste jaren (2005-2006) talrijker dan het aantal opheffingen. Tussen 2002 en 2004 was het aantal bedrijven dat stopte juist groter dan het aantal starters (zie figuur 3).

Startende ondernemers in de metaalsector zijn vaak iets oudere mannen: 58% van hen is ouder dan 34 jaar en 97% is man.

Uit cijfers van het CBS blijkt dat bedrijven in de metaalsector tussen 2001 en 2005 gemiddeld een bedrijfsresultaat van 6,4% haalden. Dat is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van het Nederlandse bedrijfsleven van 6,3%. Metaalbedrijven maken dus gemiddelde winsten.

Metaal

Innovatie in de metaalsector

Uit marktonderzoek komt naar voren dat MKB-bedrijven in de metaalbranche nadrukkelijk bezig zijn met strategie en innovatie. Meer dan in de regel verondersteld wordt. In het kader van innovatie gaat men steeds vaker samenwerkingsverbanden aan met kennis- en opleidingsinstellingen. Een voorbeeld van een dergelijk innovatieproject is het programma 'Eerder, sneller en beter vernieuwen in de maakindustrie Zuid-Holland'. Dit is een (gesubsidieerd) programma van een consortium van de Koninklijke Metaalunie, de Haagse Hogeschool, Syntens en de Federatie Nederlandse Rubber- en Kunststoffindustrie.

Verder werkt de Koninklijke Metaalunie sinds 2006 samen met Syntens, het Innovatienetwerk voor ondernemers. Doel van

die samenwerking is de leden van de Metaalunie te stimuleren en te helpen om succesvol te innoveren. Voor 2008 zijn vier innovatiethema's benoemd: Positionering, Nieuwe markten en producten, Resultaatgericht ondernemen en Optimaal produceren.

Tenslotte heeft de Metaalunie aan het kabinet een visiedocument geschreven met als boodschap, behoud de maakindustrie in Nederland. In het document staat onder andere dat de kennisintensiteit van de maakindustrie schromelijk onderschat wordt en dat verbetering van technisch onderwijs en behoud van technologische kennis van essentieel belang is voor het voortbestaan van een concurrerende metaalsector in Nederland.

Verdiepingscijfers over de markt

Uit de Economische Barometer 'April tot en met september 2007' van de Metaalunie komt naar voren dat de metaalbranche er redelijk goed voorstaat. Er is echter geen sprake meer van forse groei:

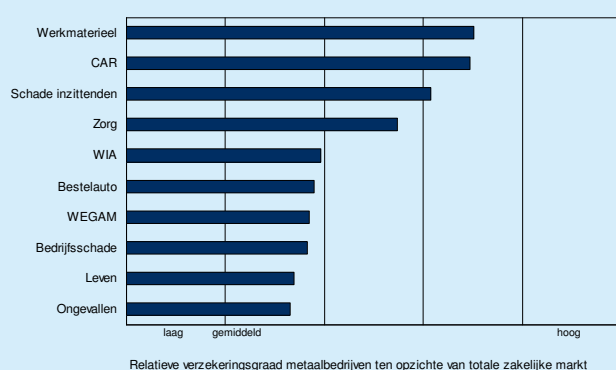
- Zowel de binnenlandse orderpositie als de export nemen toe ten opzichte van een halfjaar eerder. Deze toename is wel iets minder dan een halfjaar eerder.
- MKB-ondernemers in de metaalbranche verwachten voor de komende periode een lagere groei.
- Bedrijven binnen de subbranches 'staalconstructie en elektronica' en 'oppervlaktebehandeling' waarderen hun orderpositie iets positiever dan gemiddeld. Binnen de subbranche 'machinebouw en metaalwaren' zijn bedrijven wat minder positief dan gemiddeld.
- Het aantal bedrijven dat in 2008 minder verwacht te investeren in bewerkingsmachines dan in 2007 neemt toe. Een deel van de ondernemers verwacht juist meer te investeren. Ook zij rekenen echter op een lagere groei dan in het afgelopen halfjaar.

- De druk op de arbeidsmarkt lijkt iets af te nemen: 40% van bedrijven heeft op dit moment één vacature openstaan ten opzichte van 46% een halfjaar eerder.
- Binnen de subbranches 'machinebouw' en 'oppervlaktebehandeling' hebben bedrijven de meeste vacatures openstaan (respectievelijk 50% en 60%). De verwachting dat deze vacatures binnen een jaar vervuld zijn, is toegenomen.
- De winstgevendheid van metaalbedrijven is in het afgelopen halfjaar toegenomen. Bedrijven geven aan dat ze minder positief zijn over toekomstige winstverwachtingen.
- Uitbestedingen in buitenland, uitgedrukt in percentage van de omzet, nemen de laatste jaren toe. Inmiddels besteedt circa 1 op de 8 bedrijven meer dan 50% van de inkoopwaarde uit aan bedrijven in het buitenland.

Trends, ontwikkelingen en risico's

- De meest gesloten verzekeringen binnen de metaalbedrijven zijn brand, bedrijfsaansprakelijkheid en bestelauto. In figuur 4 is weergegeven welke verzekeringen vaker dan gemiddeld worden afgesloten in de metaalbranche.
- Verzekeringen op het gebied van werkmaterieel, 'construction all risk' (CAR), schade inzittenden en zorg worden vaker gesloten dan gemiddeld.
- In het algemeen zijn bedrijven in de branche meer verzekerd dan in andere branches.
- Belangrijke trends en ontwikkelingen bieden aanknopingspunten voor een goed advies met betrekking tot verzekeringsproducten. Die trends en ontwikkelingen en hun uitwerking op bedrijfsrisico's zijn hieronder in een aantal thema's bijeengebracht.

Figuur 4. Penetratie top-10 verzekeringen metaalbedrijven

Bron: Delta Lloyd Datakluis

Markt en regelgeving

Trends & ontwikkelingen

- De complexiteit van producten neemt toe. Bovendien gebruiken metaalbedrijven meer combinaties van materiaalsoorten. Naast metaal bijvoorbeeld ook kunststoffen. Bedrijven zijn hierdoor genoodzaakt nieuwe kennis in huis te halen of met andere bedrijven samen te werken.
- Samenwerking met andere bedrijven zorgt voor toenemende ketenafhankelijkheid binnen het netwerk van opdrachtgevers en toeleveranciers.
- Veel van de relatief kleine bedrijven in de sector zijn in de greep van 'de waan van de dag' en ontberen een goede langetermijnvisie. Dit vergroot de kwetsbaarheid als het economisch minder goed gaat.
- Metaalbedrijven hebben te maken met strenge controle op zaken als arbeidsomstandigheden, milieuverontreiniging, etc. Dit brengt vaak veel administratieve lastendruk met zich mee. Recent heeft de Tweede kamer echter ingestemd met een tweejaarlijkse controle van brandblussers in plaats van een jaarlijkse controle. Hierdoor wordt een administratieve lastendruk van circa € 6 mln in de metaalsector bereikt.

Risico's

- Toenemende complexiteit van producten en het gebruik van andere materialen (eventueel in samenwerking met andere bedrijven) is van invloed op de bedrijfsaansprakelijkheid.
- Metaalproductenfabrikanten doen meer ontwikkelingswerk. Hierdoor ontstaat meer werk in ontwerp, testen, werkvoorbereiding, service, etc. Dit brengt nieuwe risico's met zich mee.
- Producenten van eindproducten (de 'original equipment manufacturers' of OEM-ers) besteden steeds meer uit. Toeleveranciers moeten hierdoor een deel van de ketenregie op zich nemen.

Metaal

Belangrijke verzekeringsbehoeften

- Verzekeringen voor werkmaterieel, construction all risk (CAR), schade inzittenden en zorg zijn belangrijke aanknopingspunten.
- Verzekeringen voor WIA, bestelauto, WEGAM, bedrijfsschade, leven en ongevallen worden ook vaker dan gemiddeld gesloten.

Personeelstekort

Er is onder metaalbedrijven een groot tekort aan vakbekwaam personeel. Dat komt omdat het onderwijs tegenwoordig veel minder focust op technische vakken dan voorheen. De vroegere lagere en middelbare technische scholen (LTS en MTS) zijn vervangen door regionale opleidingscentra (ROC's) met een veel bredere focus.

Als reactie op het personeelstekort zijn er her en der in het land initiatieven ontstaan met als doel de situatie te verbeteren. Een voorbeeld daarvan is het 'Deltaplan metaal, elektro en installatie' dat in 2007 is opgezet in de regio Rijndelta (Rotterdam, Rijnmond en Drechtsteden). Het deltaplan gaat uit van een integrale aanpak van het tekort

aan personeel. Door de samenwerking tussen bedrijven en scholen, kan technisch talent eerder worden ontdekt en kan met behulp van de bedrijven betere begeleiding richting een baan in het bedrijfsleven worden gegeven. Op die manier wordt gestimuleerd dat goed gekwalificeerde jongeren de arbeidsmarkt instromen.

Een ander initiatief is het OpleidingsBedrijf Metaal (OBM) Noord-Holland dat op 1 oktober 2007 van start is gegaan. Belangrijkste speerpunt van dit initiatief is de aanpak van het tekort aan vakmensen in de metaal. Het tekort neemt in Noord-Holland naar schatting elk jaar met ongeveer 600 werknemers toe.

Technologie & innovatie

Trends & ontwikkelingen

- Het gebruik van ICT neemt verder toe in de metaalsector. Dat leidt tot meer vraag naar specialistische kennis.
- Automatisering wordt steeds meer ingezet. Enerzijds om de productiviteit te verhogen en anderzijds om minder afhankelijk te zijn van personeel.

Risico's

- Toename van het gebruik van ICT vereist nieuwe, vaak duurder apparatuur. Als gevolg daarvan zal meer worden uitgegeven aan computer- en elektronicaverzekeringen en aan risicobeheersing bij uitval van ICT-systemen.

Personeel

Trends & ontwikkelingen

- Er dreigt een tekort aan personeel in de branche, met name aan hoger opgeleid personeel. Mede daardoor wordt door bedrijven steeds meer gezocht naar onderlinge samenwerking en naar samenwerking met opleidingsinstellingen.

Risico's

- Het tekort aan personeel leidt tot spanning op de arbeidsmarkt, toename van ziekteverzuim door hoge werkdruk en in ernstige gevallen zelfs tot arbeidsongeschiktheid. Preventie, reïntegratie en goede ziekteverzuim- en WIA-verzekeringen zijn in de branche steeds belangrijker.
- Om nieuw personeel te werven en vast te houden, worden secundaire arbeidsvoorwaarden belangrijker. Denk bijvoorbeeld aan goede pensioenvoorwaarden met flexibele beleggingsmogelijkheden en aanvullende bijspaarreregelingen. Er is een verplicht bedrijfstakpensioenfonds Metaal & Techniek en Metalelektro.
- Ondernemers zijn wettelijk verplicht een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uit te voeren. Werkgevers die een erkende branche-RI&E uitvoeren hoeven deze niet door een arbodienst te laten toetsen.
- Er is een algemeen verbindend verklaarde cao Metaal & Techniek en Metalelektro.
- Een specifiek aanbod voor zzp'ers, bijvoorbeeld op het gebied van bedrijfsaansprakelijkheid, arbeidsongeschiktheid en lijfrente, kan toegevoegde waarde leveren.

Belangrijke organisaties

De meeste ondernemers in de metaalbranche zijn lid van brancheverenigingen als:

- Metaalunie,
- FME-CWM
- Uneto VNI

Ook de Stichting Arbeidsmarkt en Opleiding in de Metalektro stimuleert bedrijven en werknemers om zich te blijven ontwikkelen. Een belangrijk onderdeel van 'Het Jaar van de Techniek' is eveneens de stimulering van metalektrobedrijven om na te denken over creatief, wervend personeelsbeleid en personeelsbeheer.

Het project '5 x beter, werken is gezond' (www.5xbeter.nl), is een programma van de Koninklijke Metaalunie in samenwerking met FME-CWM en de vakbonden FNV, CNV en De Unie. Het doel is een verbetering van de arbeidsomstandigheden en het imago van de metaalbranche. Partijen willen een 'arbocatalogus' voor de metaalbranche

ontwikkelen: het Verbeterboek. Allereerst wordt het probleem van lasrook onder de loep genomen, op korte termijn aangevuld met een uitleg van instrumenten om schadelijk geluid en oplosmiddelen te beheersen. Op langere termijn volgen meerdere arbothema's die spelen in de sector.

Duurzaamheid

Trends & ontwikkelingen

- Duurzaamheid wordt – ook al is dat minder zichtbaar voor eindklanten – steeds belangrijker in de metaalbranche. Aan de ene kant omdat wet- en regelgeving dwingende regels opleggen en aan de andere kant omdat opdrachtgevers eisen stellen aan de geleverde producten. Hier liggen kansen voor bedrijven die zich op dit gebied kunnen onderscheiden van hun branchegenoten.
- Er worden eisen gesteld aan de CO₂-uitsoot, waarbij de doelstelling is om een reductie van 20% in 2020 te realiseren. Daarbij kan de industrie gebruikmaken van een systeem voor emissiehandel
- Per 1 januari 2008 is de milieuvergunning voor veel bedrijven uit de metaal- en elektrotechnische industrie komen te vervallen. Op die datum is het Activiteitenbesluit in werking getreden. Hierdoor zijn bedrijven met een oude vergunning waar eigenlijk niet zoveel eisen in waren opgenomen, vanaf dit moment geconfronteerd met een voorschriftenpakket dat wél bij de tijd is. Er geldt een overgangstermijn. Deze bedraagt ten minste een half jaar en voor bepaalde onderdelen zelfs drie jaar.
- Sinds 1 januari 2008 is de verpakkingenbelasting ingevoerd. De verpakkingenbelasting kan bijdragen aan het terugdringen van de hoeveelheid verpakkingen en aan een verschuiving naar het gebruik van verpakkingsmaterialen die minder schadelijk zijn voor het milieu.
- Eind november 2007 is op voorspraak van de Koninklijke Metaalunie en met hulp van MKB-Nederland een bijna Kamerbrede motie aangenomen. Hierin staat dat bedrijven die per jaar minder dan vijftien ton verpakkingsmateriaal op de Nederlandse markt zetten vrijgesteld zijn van de administratieve verplichtingen uit het Verpakkingenbesluit.

Bron

De in dit brancherapport gebruikte informatie is gebaseerd op openbaar beschikbare gegevens zoals van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Kamer van Koophandel (KvK), Economisch Instituut Midden- en Kleinbedrijf (EIM) en brancheorganisaties.

Disclaimer

De in dit brancherapport verstrekte informatie is geen aanbod, een advies of een andere financiële dienst.

Inhoud

De door Delta Lloyd in dit brancherapport verstrekte informatie is ontleend aan bronnen die Delta Lloyd betrouwbaar acht, maar voor de juistheid en volledigheid daarvan kan niet worden ingestaan. Dit brancherapport is uitsluitend indicatief en vormt een betrouwbaar hulpmiddel om overzicht te krijgen in de trends en ontwikkelingen in de branche en de gevolgen daarvan voor de risico's die een gemiddelde ondernemer, binnen zekere bandbreedtes, loopt. Dit brancherapport kan niet worden beschouwd als vervanging van een advies op maat van een deskundige verzekeringsadviseur.

Aansprakelijkheid

Aan de uitkomsten van dit brancherapport kunnen geen rechten worden ontleend. Delta Lloyd kan, gelet op het indicatieve karakter daarvan, niet garanderen dat dit brancherapport alle risico's blootlegt.

In overeenstemming met het bepaalde in artikel 9 van de samenwerkingsvoorwaarden tussen Delta Lloyd en de met deze verzekeraar samenwerkende assurantiebemiddelaars, mag dit brancherapport niet worden gezien als een uitlating van Delta Lloyd aan cliënten van de bemiddelaar, maar als een uitlating aan de bemiddelaar. Dit brancherapport laat onverlet de verantwoordelijkheid van de bemiddelaar voor zijn advies aan de cliënt, ook als de bemiddelaar daarbij gebruikmaakt van dit brancherapport.

Delta Lloyd aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van beslissingen die worden genomen op basis van de informatie in dit brancherapport.

Verantwoordelijkheid

De informatie mag niet worden overgedragen, verveelvoudigd, bewerkt of verspreid. Ten aanzien van de inhoud van dit brancherapport bestaat geen overnemingsvrijheid; alle auteursrechten, ook die bedoeld in art.15 Auteurswet worden voorbehouden. Nederlands recht is van toepassing.

Delta Lloyd Verzekeringen
Postbus 1000
1000 BA Amsterdam
www.deltalloyd.nl

delta lloyd

